

APIE DISLEKSIJĄ PAPRASTAI

Iliustravo
Leah Heming

Parašė
Mike Jones

Kai nereikia daug žodžių...

nessy.com

APIE AUTORIŲ

Maikas Džounsas – disleksikas, tėtis ir verslininkas. Būdamas aštuonerių, Maikas ne tik nemokėjo skaityti – jis net negebėjo teisingai ištartti savo vardo! Berniuko mama Patė Džouns, papildomai mokydama sūnų, atrado naujų metodų, padedančių lengviau išmokti skaityti, rašyti ar teisingai tarti žodžius. Patės pastangos nenuėjo perniek – laikui bėgant Maikas tapo vienu geriausių mokinių klasėje! Šios istorijos motyvais neseniai sukurtas filmas „Mical“.

Maikui užaugus ir pradėjus studijuoti teisę, Patė įsteigė mokyklą vaikams, turintiems disleksiją. Maikas laisvalaikiu talkino mamai, atsakinėdamas į telefono skambučius. Jis pamena, kad visi pokalbiai prasidėdavo vienodai – paskambinę tėvai maldaudavo kaip nors padėti jų vaikui... Maikas nepamiršo ir karčios savo patirties. Jaunas vyras troško padėti vaikams, turintiems disleksiją. 1999 metais įgijęs disleksijos specialisto kvalifikaciją, Maikas parengė internetinę programą „Nessy“, į kurią įtraukė ir jam pačiam vaikystėje padėjusius mokymosi metodus. Šia programa jau naudojasi šimtai tūkstančių mokyklų visame pasaulyje. Padedami „Nessy“, milijonai vaikų išmoko skaityti ir rašyti.

KAS YRA „NESSY“?

Mokymo ir mokymosi programą „Nessy“ 1999 metais sukūrė mama ir sūnus, Patė ir Maikas Džounsai, Bristolio disleksijos centre. Programą sudaro per 20 praktikos metų įsitvirtinę metodai ir žaidimai. Dabar šia daug apdovanojimų pelnusia nuotolinio mokymosi programa rūpinasi Maikas Džounsas ir jo žmona Tifanė Džeims, taip pat turinti disleksiją.

„Nessy“ programa remiasi neurologo Samuelio Ortono ir kalbininkės Anos Gilingham parengta struktūruoto mokymo metodika. Moksliniais tyrimais grįsta mokymosi strategija padeda vaikams vis geriau ir geriau skaityti.

„Nessy“ programoje dirba nedaug žmonių, tačiau jie visi – savo srities entuziastai ir labai stengiasi, kad vaikai, turintys disleksiją, pasiektų gerų mokymosi rezultatų. „Nessy“ komandos tikslas – talkinti tėvams ir mokytojams, kad jie laiku pastebėtų disleksiją turinčius vaikus ir galėtų jiems paprastai, nebrangiai ir veiksmingai padėti.

ATSILIEPIMAI APIE „NESSY“ PROGRAMĄ

„Būdama aštuonerių sužinojau, kad turiu disleksiją. Ir labai išsigandau, nes atrodė: žmonės pradės kitaip žiūrėti į mane, nepajėgsiu prisitaikyti. „Nessy“ padėjo man nugalėti baimę ir labai sustiprino pasitikėjimą savimi skaitant ir kalbant.“

Liusė

„Miela „Nessy“, kai pradėjau lankyti mokyklą, man dvejus metus nesisekė išmokti skaityti ir rašyti. Todėl pradėdama naudotis programa labai nerimavau. Juk dar nemokėjau abėcėlės, o kiti vaikai jau skaitė ir rašė. Nuo to laiko praėjo pora metų ir dabar jau žinau, kaip skaityti, rašyti ir neatsilikti nuo kitų vaikų. Ačiū, kad padedi man skaityti, „Nessy“.“

Nina

„Pirmą kartą su „Nessy“ susitikau kompiuteryje, o dabar ji apsigyveno mano galvoje. Kai klasėje rašome kontrolinius, „Nessy“ padeda man. Aš tiesiog praveriu dureles savo galvoje ir „Nessy“ jau čia, pasiruošusi padėti.“

Eva

„Jeigu ieškote smagių žaidimų, kurie tuo pačiu pagerintų skaitymo įgūdžius, būtinai išbandykite „Nessy“! Mūsų klasėje ji svečiuojasi kiekvieną trečiadienį. Praėjusią savaitę atlikome dvibalsių testą. Laimei, šią temą jau anksčiau išmokau su „Nessy“. Todėl teste nepadariau nė vienos klaidos! Man labai patinka „Nessy“ siūlomi žaidimai, nes jie padeda mokytis.“

Grasiela

„Mano devynmetis sūnus turi disleksiją ir naudojami „Nessy“ programa. Jis labai pasikeitė. Dabar jį džiugina skaitymas.“
Šeron

„Žaviuosi šia programa, nes ji įkvepia mano mokinius. Įgarsintos raidės ir animuotos taisyklės puikiai padeda vaikams įsiminti.“
Džoana

„Tiesiog noriu tarti nuoširdų AČIŪ už veiksmingą pagalbą mano sūnui, turinčiam sunkią disleksiją.“
Tabė

„Ši programa moko vaikus jiems patiems nė nepastebint, kad mokosi, nes yra labai smagi.“
Žaneta

IŽANGA

Kaip naudotis šia knyga?

1 SKYRIUS apie disleksiją paprastai ir aiškiai

Sužinokite, kaip disleksija veikia protą ir atmintį.

2 SKYRIUS kitoks informacijos apdorojimas

Kaip disleksija veikia informacijos apdorojimą?

3 SKYRIUS Kas gerai sekasi žmonėms, turintiems disleksiją ?..

Susipažinkite su keletu talentingų žmonių, turinčių disleksiją.

4 SKYRIUS disleksijos keliami sunkumai

Sužinokite, kaip disleksija veikia žodžių ir skaičių sudarymą, taip pat mokymąsi.

5 SKYRIUS naudingos strategijos

Išmokite naudotis strategijomis, padedančiomis atsiminti ir suprasti.

6 SKYRIUS Kas geriausiai padeda turint disleksiją ?

Kas yra struktūruotas mokymas ir kodėl jis padeda turint disleksiją?

ĮŽANGA

Mieli tėveliai, ši knyga padės jums suprasti vaiko, turinčio disleksiją, patiriamus sunkumus, atrasti jam reikalingas pagalbos priemones, pastebėti teigiamus disleksijos aspektus. Perskaityę šią knygą, savo sūnui ar dukrai galėsite paprastai paaiškinti, kas yra disleksija.

Skyreliai, kuriuos galite skaityti kartu su vaiku, pažymėti šiuo paveikslėliu:

Patiriami skaitymo sunkumai stipriai veikia vaiko savivertę – turint disleksiją, nelengva išmokti skaityti ir rašyti. Tačiau šito nereikia gėdytis. Tam tikri sunkumai būdingi mums visiems, jie – neatskiriama mūsų asmenybės dalis. Disleksiją turintis vaikas gali sėkmingai mokytis, tik tai jis turi daryti kiek kitaip nei jo bendraamžiai. O kol kas svarbiausia – suprasti, kas yra disleksija, atgauti pasitikėjimą savimi ir pasiryžti siekti sėkmės.

Kadangi disleksiją turintys žmonės paprastai mąsto ne žodžiais, o vaizdiniais, knygelė iliustruota nuotaikingais piešinėliais.

1 SKYRIUS

apie disleksiją paprastai
ir aiškiai

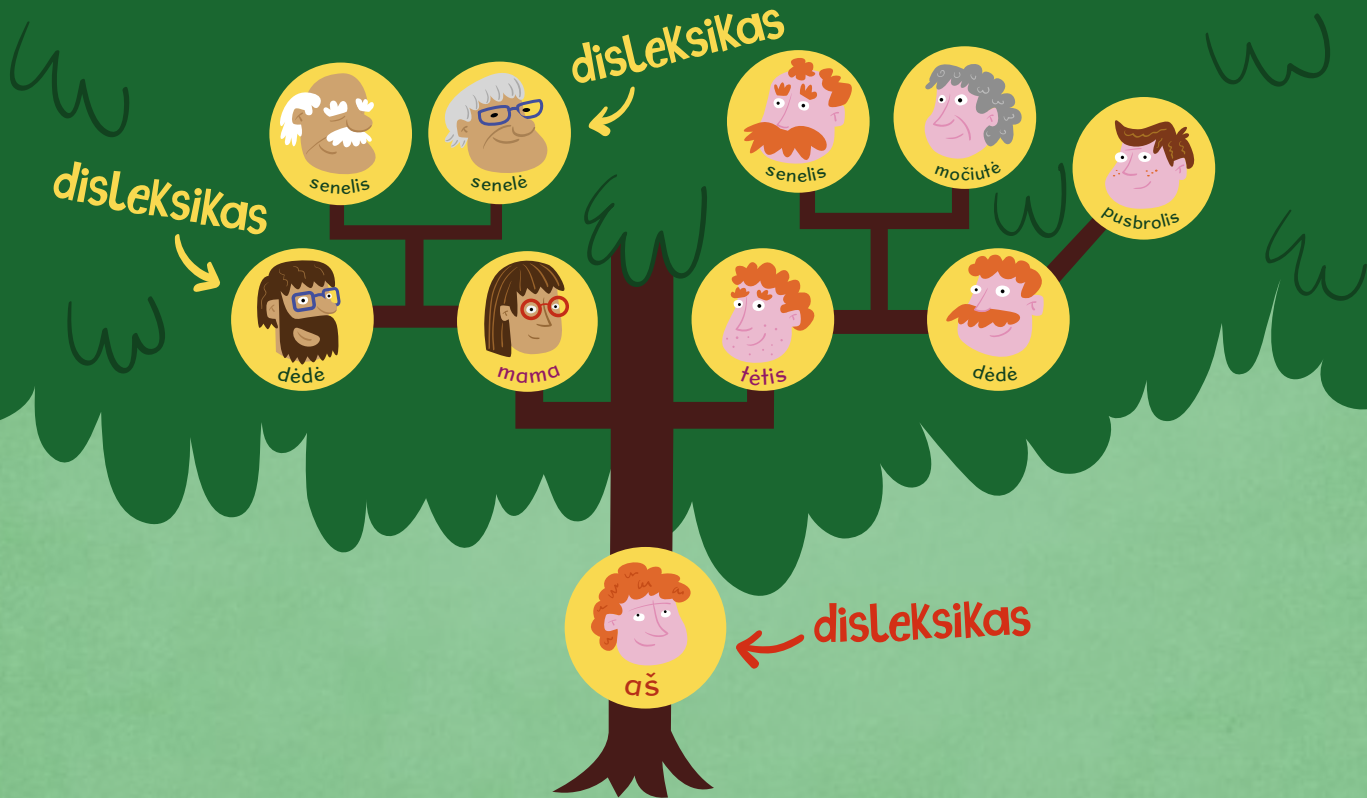
Disleksija aprašyta daugiau nei prieš
100 metų.

Bet daugybė žmonių
iki šiol
jos nesupranta.

pirmasis disleksiją
aprašė gydytojas Rudolfas Berlinas
1887 metais

Disleksija paveldima.

Ar kas nors tavo giminēje turi disleksiju?

Disleksija būdinga vienam iš penkių žmonių.

Disleksija – neurologinis sutrikimas.

Žmogaus, turinčio disleksiją, smegenys kitaip apdoroja rašomą ir sakomą informaciją.

Kartais informacija pamirštama, iškreipiama arba dalis jos prarandama.

**DISLEKSIJOS
POŽYMIAI**

Sunku skaityti

pametu
skaitomą
vietą

dažnai
klystu

nesuprantu dalies
perskaitytos
informacijos

Sunku rašyti

pamirštu
skyrą

sudėtinga
rasti reikiamą
žodį

keblu
surikiuoti mintis

Sunku prisiminti eilės tvarką

abėcėlės
raidžių

**ABCDE
GHIK?**

telefono
numerų

dienų
ir mėnesių

Ypač sudėtinga

Laiku

užbaigti

Įsiminti

A C D
Q T

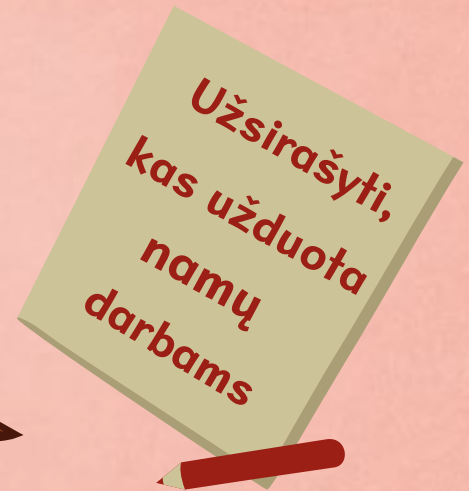
vardus

Išlaikyti
dėmesį

Ką pamirštu?

Man nepatinka mokykla, nes joje būnu

nelaimingas

užsisklendęs
ir
tylus

piktas
ir
suirzęs

SANTRAUKA

Disleksiją turinčių žmonių smegenys kitaip apdoroja žodžius.

Dėl to ne tik sunkiau skaityti ar rašyti.

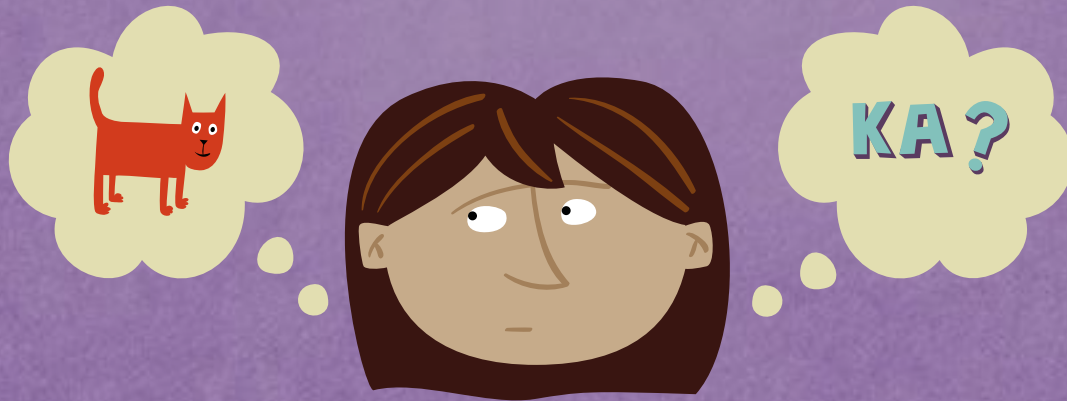
Sunkiau mokytis ir matematikos,
įsiminti ir sisteminti informaciją.

2 SKYRIUS

Kitoks informacijos
apdorojimas

FONOLOGINIS SUVOKIMAS

(žodžio garsų atpažinimas)

Man sunku

skaidyti žodį
skie|me|ni|mis

s-k-i-r-t-i
fonemas
(atskirus garsus)

mama maLa
rimuoti
tėtė kaLa

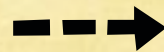
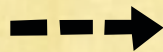

FONEMINIS

(girdimasis)

SUVOKIMAS

bus svečių

bus kačių

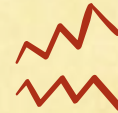
Sunkumai

nesugebu
susikaupti

triukšmas
mane greitai
išblaško

pamirštu
nurodymus

LĒTAS INFORMACIJOS APDOROJIMO GREITIS

(Laiko tam reikia daug daugiau)

Man reikia daugiau laiko suprasti informaciją, kai

mokausi
klasėje

rašau
rašinėlj

skaitau
knygą

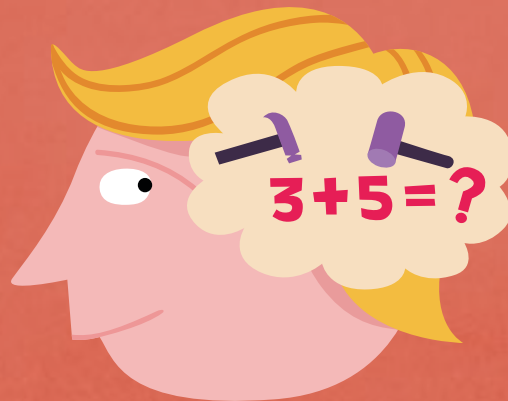

ruošiu
namų
darbus

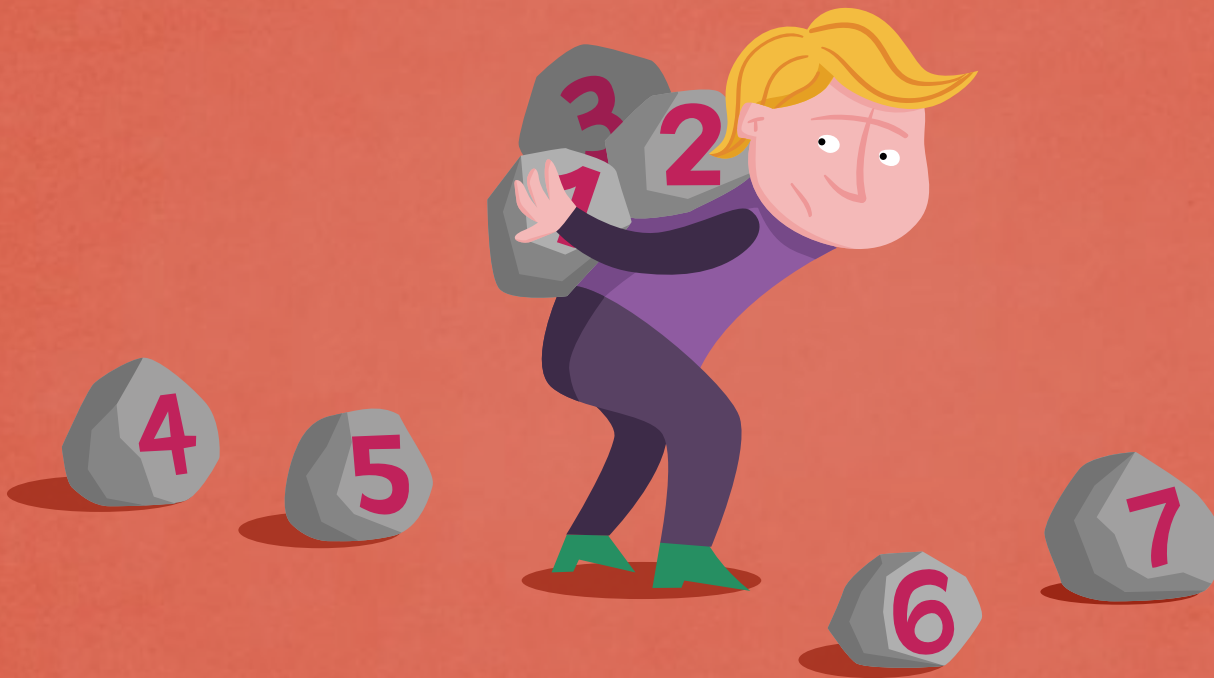
DARBINĖ ATMINTIS

(informacijos saugojimas ir naudojimas trumpą laiką)

darbas vyksta

Paprastai darbinė atmintis išsaugo
nuo 5 iki 7 informacijos vienetų.

Disleksiją turintys žmonės sunkiai įsimena ir 3.

VYKDOMOJI FUNKCIJA

(kaip planuoja, valdai laiką, sistemini informaciją)

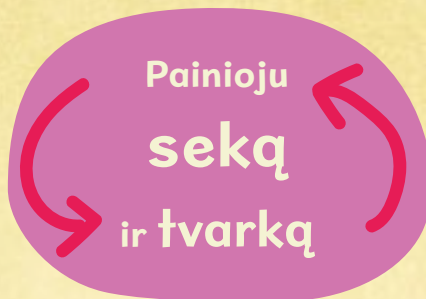

mano
smegenys

Nesugebu planuoti laiko...

vėluoju

Painioju

seką

ir tvarką

Pametu

daiktus

Dažnai

pamirštu...

kad ir namų darbus

Tai ne **aš**,
tai mano
vykdomoji
funkcija

fonologinis
suvokimas

girdimasis
suvokimas

vykdomoji
funkcija

Kiekvieno žmogaus
DISLEKSIJA
skirtinga,
nuo lengvos iki sunkios.

darbinė
atmintis

informacijos
apdorojimo
greitis

SANTRAUKA

Disleksija gali būti tiek lengva, tiek sunki – priklausomai nuo jos pobūdžio skiriasi ir vaiko patiriami sunkumai. Disleksijos požymius pastebėti lengva. Tačiau jei norime suprasti, kokias problemas ji kelia vaikui, reikalingas nuodugnus ištyrimas. Profesionalus vertinimas būtinas tiek pritaikant vaikui mokymosi aplinką (skiriama daugiau laiko, kitaip skaičiuojamos rašto darbų klaidos ir pan.), tiek parenkant labiausiai jam tinkančius mokymo metodus.

3 SKYRIUS

Kas gerai sekasi žmonėms,
turintiems disleksiją?..

Plačiau žvelgti į pasaulį

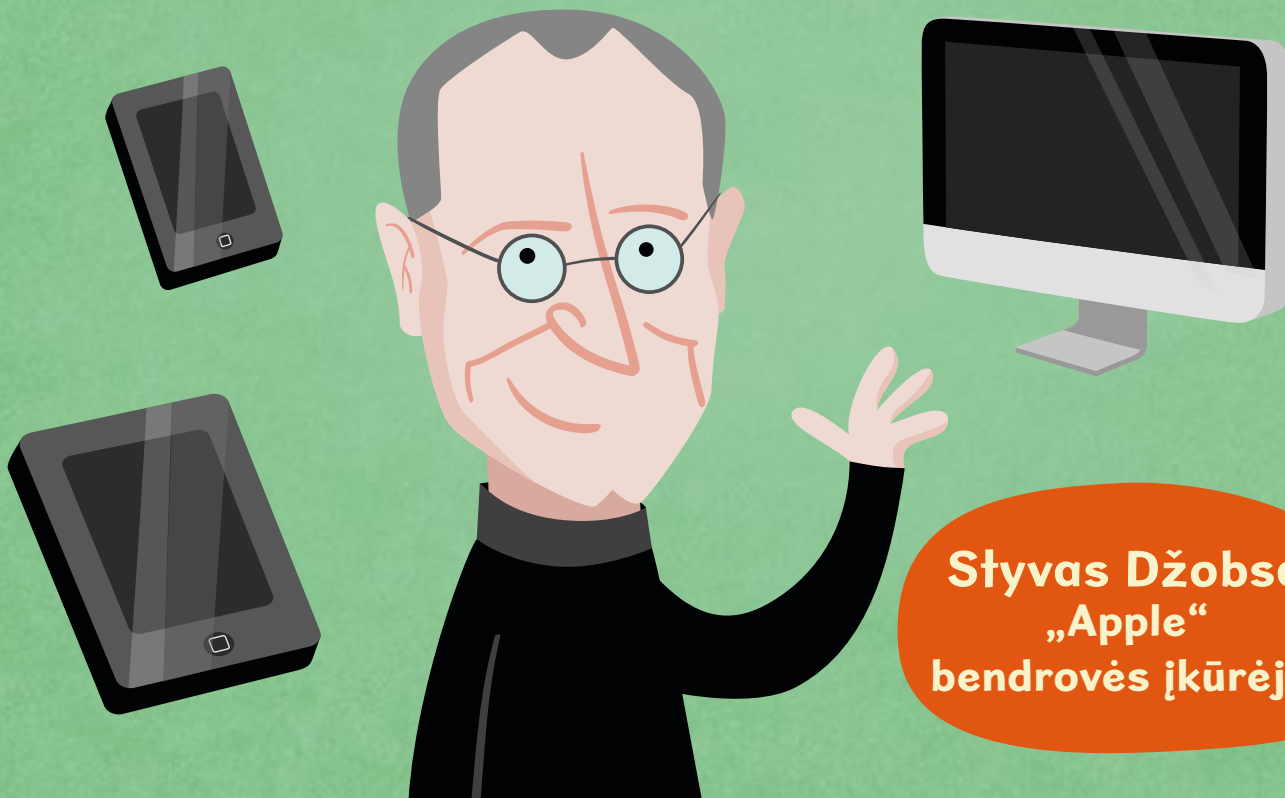
Žmonės, turintys disleksiją, geba įsivaizduoti pasaulį kaip darnią visumą ir numatyti galutinį rezultatą. O tai yra puikus lyderystės bruožas.

Kūrybingai mąstyti

Žmonės, turintys disleksiją, mato pasaulį kiek kitu kampu ir siūlo netikėtas idėjas.

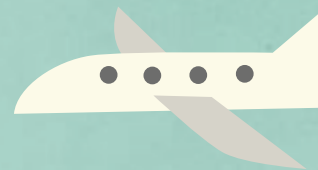
Gebējimas įsivaizduoti ateitį ir originalus požiūris padeda kai kuriems žmonėms, turintiems disleksiją, tapti klestinčiais verslininkais.

**Styvas Džobsas
„Apple“
bendrovės įkūrėjas**

40 procentų žmonių, kurie patys užsidirbo milijonus,
turi disleksiją

Ričardas Bransonas
verslininkas

400 bendrovių

5 milijardai

Erdvės suvokimas

Žmonėms, turintiems disleksiją,
geriau sekasi suvokti objektų ir erdvės santykį.

Tarp garsiausių pasaulio architektų yra turinčių disleksiją.

Erdvinis mąstymas padeda jiems
paversti savo idėjas
nuostabiais pastatais.

Ričardas Rodžeris
architektas

Kūrybinės idėjos

Benjaminas Zefanijas
poetas, rašytojas
ir muzikantas

Nors disleksiją turintiems
žmonėms sunku skaityti ir
rašyti, jie vis tiek gali kurti,
pasitelkdami žodžius.

Garsūs aktoriai, turintys disleksiją

Kai kurie žmonės, turintys disleksiją, tampa aktoriais ir taip realizuoja savo kūrybinį potencialą

Vupi Golberg
aktoriė

Keira Naitli
aktoriė

Orlandas Blumas
aktorius

Garsūs sportininkai

Stivas Redgreivas
olimpinis irklavimo
čempionas

Rachelè Janki
futbolinikè

Luisas Hamiltonas
„Formulès 1“
čempionas

Vaizdinis mąstymas

Žmonės, turintys disleksiją, dažnai mąsto vaizdiniais ir tai padeda jiems sėkmingai spręsti problemas.

Pasikartojimų atpažinimas

Dešifruotojams, turintiems disleksiją, pavyksta atskleisti sudėtingus kodus, nes disleksija padeda pastebėti pasikartojimus.

Daug gabių mokslininkų turi disleksiją.

Kristoferis Tonkinas
mokslininkas

Astrofizikai, turintys disleksiją, geriau pastebi
neįprastus reiškinius visatos platybėse.

SANTRAUKA

Vaizdinis mąstymas, kūrybiškas problemų sprendimas, gebėjimas žvelgti į pasaulį kiek kitu kampu – visa tai padeda disleksiją turintiems žmonėms pasiekti puikių rezultatų.

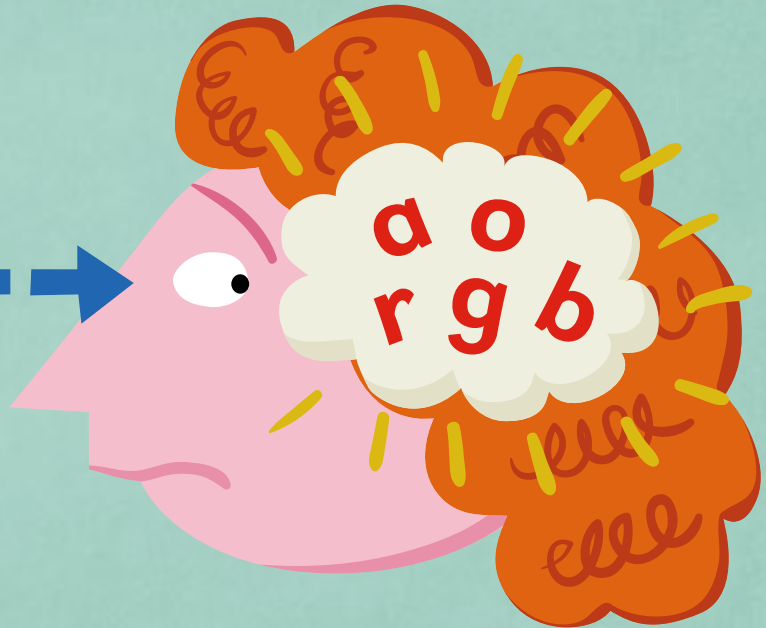
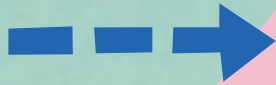
Kas tau sekasi geriausiai? Pagalvok apie tai ir rinkis ateitį, kurioje tavęs laukia sėkmė!

4 SKYRIUS

**disleksijos
keliami sunkumai**

Žodžius sudarančios raidės susipainioja mano galvoje.

proga

Kartais žodžius girdžiu teisingai, bet matau klaidingai.

žqsis

žaisis

ant

nat

puodas

buopas

Rašydama žodžius, dažnai praleidžiu raides.

kėdė

laisto

karvė

protas

kdė

lasto

kvė

potas

Kartais supainioju raidžių tvarką žodžiuose.

skrendu

višta

arklys

striukė

skrednu

viša

aklrys

sriutkė

Man daug sunkumų kelia homofonai
(panašiai tariami, bet skirtingai rašomi žodžiai)

rūkti
rūgti
trūkti

Kartais raidės ir skaičiai apsiverčia.

p b d

9 6 e

y u

z 2

5 7

3 8

Man sunkiai sekasi nurašinėti tekstą.

Aš lėčiau rašau.

Turiu
daugybę
MINČIŲ

bet
negaliu
jų **UŽRAŠYTI**

Kartais atrodo,

kad mano smegenys tiesiog peršoka žodžius.

Skaitydamas balsu, darau daug klaidų.

Negaliu susikaupti triukšmingoje aplinkoje.

Painioju panašiai skambančius žodžius.

Man sunku atsiminti nurodymus.

padaryk
namų
DARBUS

paskaityk
KNYGĄ

O **TADA**
galėsi
ŽAISTI

ŽAISTI

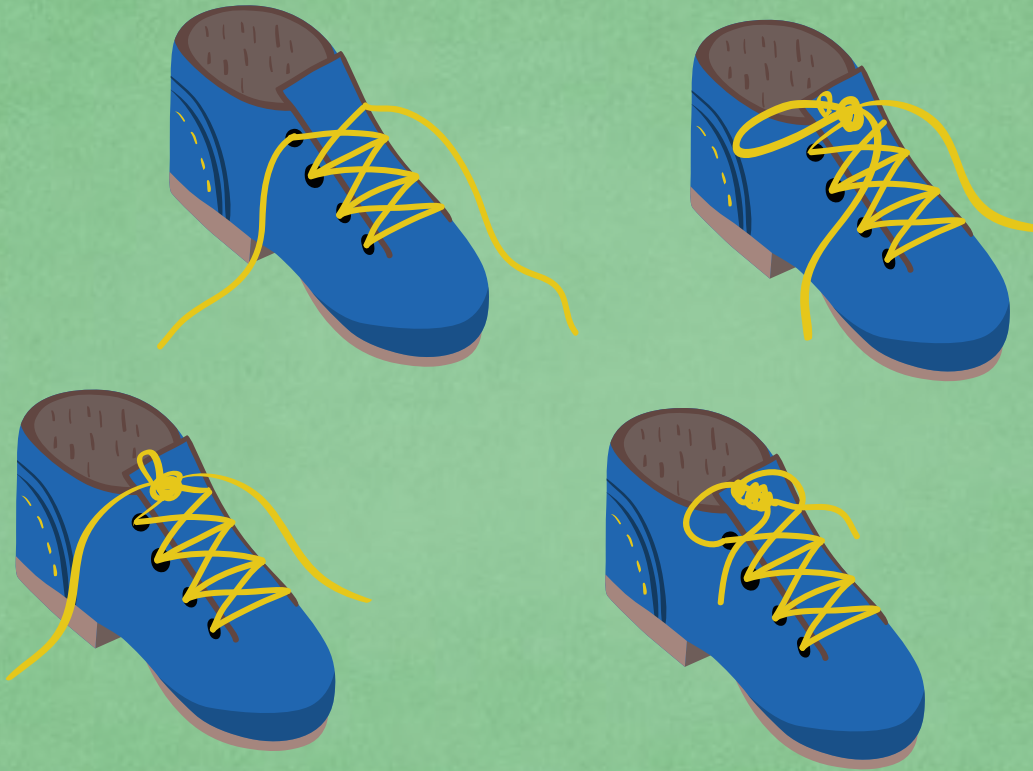
Aš painioju puses.

dešinė?

Kairė?

Man sunku įsiminti veiksmų seką.

Pavyzdžiui, kaip užsirišti batraiščius.

Žmonės, turintys disleksiją, dažnai pameta
arba pamiršta daiktus.

sportukus

knygas

namų darbus

GERA DIENA

Šiandien
aš prisimenu
viską

BLOGA DIENA

pasitaiko dieny,
kai viską
užmirštu

SANTRAUKA

Pradėję mokytis skaityti ir rašyti, daugelis vaikų susiduria su šiame skyriuje išvardintomis problemomis, bet greitai su jomis susidoroja.

O štai vaikams, turintiems disleksiją, nuolat kyla sunkumų, todėl jie atsilieka nuo bendraamžių. Nėra dviejų vienodų patirčių – kiekvienam vaikui disleksija pasireiškia skirtingai. Šiame skyriuje išvardintos problemos būdingos toli gražu ne visiems disleksiją turintiems vaikams.

5 SKYRIUS

naudingos strategijos

Teisingai tarti padeda besirimuojantys žodžiai.

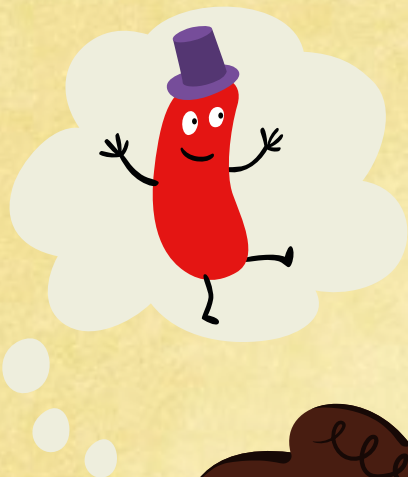
KOMPOTAS

GALVOTAS

ROŽINĖ

KOJINĖ

Įsiminti sudėtingesnius žodžius
padės asociatyvios atminties strategijos
(dalykų susiejimas).

Dešrelė
Kaselė

Ryškūs vaizdiniai padės įsiminti ir ilgesnius žodžius.

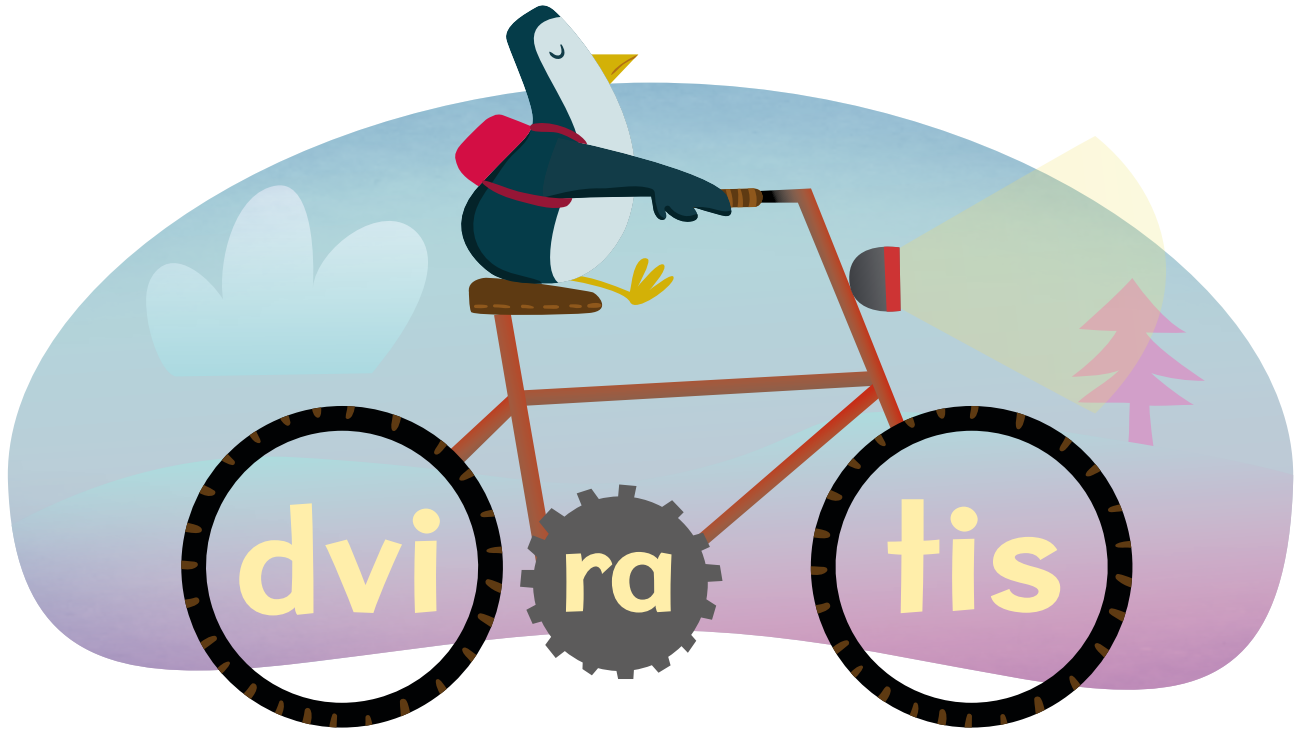
autobusas

Skaityti ir tarti ilgesnius žodžius padės
mokymasis skiemenuoti.

Teisingai suskaidyti žodį skiemenimis padės
linksmi vaizdiniai.

Susiejus žodį su vaizdiniu, bus lengviau jį išmokti.
Kad įsimintum daugiau žodžių,
vaizduotėje susikurk pasakojimą.

**MANO
KATĖ**

nunėšė
laišką
mokytojai

nuėjo
sportuoti

ir pasiėmė
knygas iš
bibliotekos

Vardus prisiminti bus lengviau, kai juos susiesi
su linksmu ryškiu vaizdiniu.

Dominykas
daininykas

Lietinga
ta Inga

Kastytis
nori kasytis

SANTRAUKA

Disleksiją turintis vaikas neišmoks taisyklingai rašyti vien tik žiūrėdamas į atspausdintus žodžius ar nurašinėdamas tekstą. Gerai, kad yra daug kitų veiksmingų mokymosi būdų!

6 SKYRIUS

Kas geriausiai
padeda turint
disleksiją?

Drąsinimas ir gyrimas.

3

sėkmė

2

stiprėjantis
pasitikėjimas savimi

1

apdovanojimas
už mažus pasiekimus

Kas pasiteisina mokant vaikus, turinčius disleksiją:

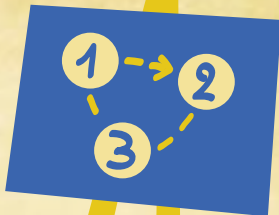

maži
žingsneliai

loginė
struktūra

struktūruotas
mokymas

Mokymosi
strategijos

a t s k i r i
g a r s a i

č

c

į

y

j

dž

dz

ch

sisteminimas

mokymas susieti

RAIDES SU GARSAIS,

pasitelkus aiškią
ir nuoseklią seką.

ė

ū

ie

u

e

uo

el

il

q

ai

au

ei

PAŽIŪRĖK Į JĮ

→ žodis

IŠTARK JĮ

daugiasensorinis
mokymasis
(pasitelkus pojūčius)

IŠGIRSK JĮ

≡ žodis

PARAŠYK JĮ

žodis

1 Išsiaiškinsi, kas man
einasi sunkiausiai.

2 Mokysiuos
savu tempu.

atsižvelgti į
individualius
poreikius

3
Rinksiuos
veiksmingas
strategijas.

4 Gilinsiuos
į tai,
ko reikia
būtent man.

KATĖ

vaizdinius sieju
su garsais
ir žodžiais

žaidžiu su tarimo taisyklėmis

Kiaunė

stebukinga **i**

Suprasti
Kalbos
sandarą

rimuoju
ir derinu žodžius

skiemensys,
priešdėliai, priesagos

ROŽINĖ

KOJINĖ

Supraskime, kad Kiekvienas žmogus stiprus savaip

O kur tavo stiprybė?

vaizdinis
mąstymas

klausymas
ir kalbėjimas

veiksmas

Turint disleksiją
mokykloje nelengva.

Tereikia teisingo požiūrio
ir šiek tiek daugiau laiko,
kad pasisektų kiekvienam,
net ir turinčiam disleksiją.

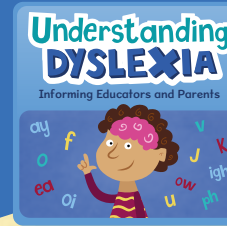
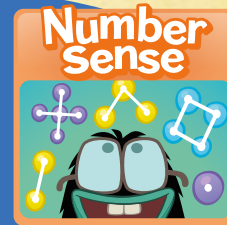
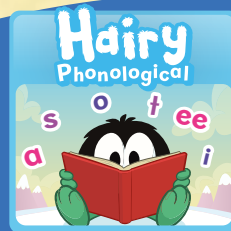
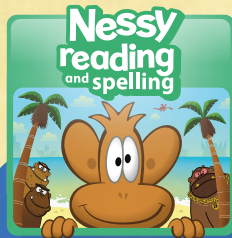
SANTRAUKA

Vaikams, turintiems disleksiją, labai svarbi pritaikyta mokymosi aplinka. Jiems reikia individualios mokymo programos, suskirstytos į smulkias temas, kurios turi būti dėstomos teikiant paprastus ir aiškius nurodymus bei pasitelkiant kitus pojūčius (ne tik klausą ir regą).

Kalbos, kaip visumos, mokymas disleksijos atveju nepasiteisina.

Programa „Nessy“ sukurta tam, kad vaikas patirtų sėkmę!

ZĀISKITE ir MOKYKITĒS SU **nessy.com** !

Daugybę apdovanojimų pelnusi „Nessy“ programa, parengta atsižvelgiant į mokslo pasiekimus ir pagrįsta struktūruotu mokymu, padeda vaikams, turintiems disleksiją.

Jeigu tau patinka ši knygelė, tikrai **patiks** ir dar viena

KO MAN REIKIA

DĖKOJAME

Pat Jones
Tiffany James
Tom Plant

Teksto autoriui Mike Jones ir iliustratorei Leah Heming

Mike Jones knyga „Apie disleksiją paprastai“ išversta į lietuvių kalbą, gavus leidyklos „Nessy Learning“ („Nessy“) leidimą. Kadangi vertimą atliko ne „Nessy“, jis gali skirtis nuo originalo. Jeigu kiltų abejonių dėl turinio, reikėtų remtis originalo tekstu ir jį laikyti pagrindu.

Ketvirtasis leidimas, 2020 m.

Pirmą kartą knygelė pasirodė Didžiojoje Britanijoje elektroniniu formatu 2015 m.

© Nessy Learning Ltd 2015.

Autoriaus moralinės teisės į kūrinių patvirtintos.

Visos teisės saugomos.

Jokia šio leidinio dalis negali būti atgaminama, saugoma paieškos sistemoje arba platinama bet kokia kita forma ar priemonėmis be išankstinio leidėjo raštiško sutikimo, taip pat negali būti pateikiama kitu įrišimu ar viršeliu, įskaitant šią sąlygą ir vėlesniam pirkėjui.

ISBN: 978-1-8381110-1-4

Nessy Learning, 42 Baldwin Street, Bristol, BS1 1PN, UKT,
tel. +44 (0)117 923 9777/ el. p. info@nessy.co.uk

Nessy Learning, 4519 Garfield Plaza, Suite 16B, Midland, TX 79705, USA,
tel. +1 432-704-1717/ el. p. info@nessy.com

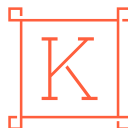
Iš anglų kalbos vertė Jūratė Jolanta Žeimantienė
Redagavo Ramunė Balčikonienė ir Janina Vileikienė

Projekto vadovė Dalia Balčytytė

Knygos vertimą rėmė Lietuvos kultūros taryba

© Lietuvos aklųjų biblioteka

ISBN 978-609-00-6938-7

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

